

Ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας: δεν είναι πλέον ο ηγέτης της οικουμενικής Ορθοδοξίας ο Κωνσταντινουπόλεως

Συνέντευξη στο πρακτορείο ειδήσεων ΤΑΣΣ του Μητροπολίτου Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνα, του Προέδρου του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας.

— Σεβασμιώτατε, προ ολίγων ημερών η Ιερά Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας αποφάσισε τη διακοπή της ευχαριστιακής κοινωνίας με το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Πώς αυτή η απόφαση θα επηρεάσει την εκκλησιαστική ζωή στη χώρα μας και την πορεία της οικουμενικής Ορθοδοξίας γενικά;

— Σχεδόν καθόλου θα επηρεάσει την εκκλησιαστική καθημερινότητα των ενοριτών των Ι. Ναών στη Ρωσία αυτή η απόφαση: τελούνται ιερές ακολουθίες, εξομολογούνται και μεταλαμβάνουν οι άνθρωποι, οι οποίοι απολαμβάνουν την πλήρη εκκλησιαστική ζωή.

Όσον δε αφορά την κατάσταση στην οικουμενική Ορθοδοξία, οι ενέργειες του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, το οποίο αναγνώρισε σχισματικούς στην Ουκρανία, εισπήδησε στο αλλότριο κανονικό έδαφος και διεκδικεί το δικαίωμα ακυρώσεως των αποφάσεων λοιπών Εκκλησιών, έχουν ριζικώς αλλοιώσει το σχήμα αλληλεπιδράσεως, το οποίο διαμορφώθηκε τον 20^ο αιώνα. Ο Κωνσταντινουπόλεως, ο οποίος αυτοπαρουσιάζετο ως συντονιστής της κοινής Ορθόδοξης δραστηριότητας, κωλύεται πλέον, για λόγους προφανείς, να λειτουργεί ως συντονιστής. Αυτοδιαλύθηκε ως συντονιστικό κέντρο των κανονικών Εκκλησιών με την επιλογή του υπέρ των σχισματικών με τους οποίους ταυτίσθηκε πλήρως.

— Εξετάσθηκαν κάποιες εναλλακτικές λύσεις ως απάντηση στις αντικανονικές στην ουσία αποφάσεις της Κωνσταντινουπόλεως;

— Θέλω να επιστήσω την προσοχή Σας στο γεγονός, ότι παρά τις μη φιλικές κινήσεις της Κωνσταντινουπόλεως είς βάρος του Πατριαρχείου Μόσχας επί αρκούντως μεγάλο χρονικό διάστημα, στις οποίες ήμασταν υποχρεωμένοι να αντιδράσουμε, ωστόσο σε κάθε φάση αφήναμε περιθώρια στους συνεταίρους μας να ξανασκεφθούν και να επανεξετάσουν τις αποφάσεις τους. Έν τούτοις, με τις αποφάσεις, οι οποίες είδαν το φώς της δημοσιότητας στις 11^{ης} Σεπτεμβρίου, η Σύνοδος του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως «ήρε την ισχύ» της προ 300 ετών ειλημμένης αποφάσεως μεταβιβάσεως της Μητροπόλεως Κιέβου στην αρχή του Πατριαρχείου Μόσχας, δέχθηκε στην κοινωνία τους αρχηγούς του σχίσματος στην Ουκρανία και δήλωσε την προθυμία να προβεί στην υλοποίηση του σχεδίου του «ουκρανικού αυτοκεφάλου», δεν μας προσέφερε δυστυχώς, κανένα επιχείρημα κατά της διακοπής σχέσεων.

— Είναι ορθώς να μιλάμε για νέο σχίσμα στην οικουμενική Ορθοδοξία υπό το φώς των τελευταίων εξελίξεων;

— Σχεδόν χίλια χρόνια πριν οι ανεδαφικές αξιώσεις για τη μονοκρατορική εξουσία στην Εκκλησία ενός εκ των Προκαθημένων οδήγησαν σε σχίσμα μεγάλων διαστάσεων. Αυτή την επικίνδυνη οδό πορεύεται σήμερα ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Και τώρα πλέον με πικρία ερχόμεθα να διαπιστώσουμε τη διαίρεση, η οποία δεν επιτρέπει σε κανένα να μιλά για κοινωνία 300

εκατομμυρίων Ορθοδόξων ως ενιαίο σύνολο. Με την αναγνώριση των σχισματικών με τους οποίους εισηλθε στην κοινωνία, το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως προσχώρησε στο σχίσμα.

Επιπλέον, τα ανακοινωθέντα σχέδια «εκχωρήσεως αυτοκεφαλίας» δεν σημαίνουν τίποτε άλλο από τη σύσταση εκ των σχισματικών μιας παράλληλης οντότητας στην Ουκρανία, παρακάμποντας την ήδη υφιστάμενη κανονική Εκκλησία, κάτι το οποίο άμεσα απογορεύουν οι ιεροί κανόνες, δηλαδή εκείνοι οι νόμοι οι οποίοι διέπουν την εκκλησιαστική ζωή. Αυτή η απόφαση, στην οποία προέβη, παρά τη γνώμη του Πατριαρχείου Μόσχας και περιφρονώντας τις εκκλήσεις των λοιπών κατά τόπους Εκκλησιών να συζητηθούν συνοδικώς τα υφιστάμενα προβλήματα, θα έχει μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις.

Στις 15 Οκτωβρίου η Ιερά Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας κάλεσε τους Προκαθημένους και τις Ιερές Συνόδους των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών σε κατάλληλη αξιολόγηση των αντικανονικών ενεργειών του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως και σε «κοινή αναζήτηση διεξόδου από τη βαρύτατη κρίση, η οποία σκίζει το σώμα της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας».

— Πολλές διαμάχες προκάλεσε η απόφαση του Φαναρίου να άρει την ισχύ της αποφάσεως του έτους 1686 περί μεταβιβάσεως της Μητροπόλεως Κιέβου στο Πατριαρχείο Μόσχας. Ανταποκρίνεται αυτή η απόφαση στην ιστορική αλήθεια;

— Για φαντασθείτε ότι έχετε ένα σπίτι, όπου επί τριακόσια χρόνια κατοικούσαν οι πρόγονοί Σας, ενώ σήμερα κατοικείτε Εσείς με τα παιδιά Σας. Είναι η οικογενειακή Σας ιδιοκτησία, η οποία πριν από 300 χρόνια μεταβιβάστηκε στην οικογένειά Σας από μια άλλη οικογένεια. Και τώρα εμφανίζεται κάποιος απόγονος αυτών των δωρητών και ισχυρίζεται ότι δεν ήταν δώρο, αλλά το σπίτι αυτό με το οικόπεδο στην οικογένειά Σας το έδωσαν με ενοίκιο και μάλιστα προσωρινά. Δεν έχει σημασία ότι το σπίτι ήταν τότε τρεις φορές μικρότερο, ενώ το οικόπεδο πενταπλασιάστηκε εκτοτε, πολλές γενιές των προγόνων Σας κατοικούσαν εκεί, φρόντισαν το οικόπεδο, καλλιεργώντας αυτό. Και τώρα εμφανίζεται ένας άλλος ιδιοκτήτης, διαγράφει όλη αυτή την ιστορία, προτείνοντας να μετακομίσετε Εσείς και τα παιδιά Σας. Τι είναι αυτά, εάν όχι η ανομία και η ληστεία; Θα δεχόσασταν ως νόμιμες αυτού του είδους αξιώσεις;

Το Ανακοινωθέν της Ιεράς Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας της 15^{ης} Οκτωβρίου εξετάζει λεπτομερώς αυτό το θέμα και τονίζει το άκυρο εκ κανονικής απόψεως της αποφάσεως περί «άρσεως ισχύος» του υπογραφέντος από τον Κωνσταντινουπόλεως Διονύσιο Δ' και τη Σύνοδο της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως εγγράφου του έτους 1686, το οποίο υποστηρίζει την υπαγωγή της Μητροπόλεως Κιέβου στο Πατριαρχείο Μόσχας.

Οι ιεροί κανόνες της Ορθοδόξου Εκκλησίας δεν επιτρέπουν την επανεξέταση των καθιερωμένων και μη αμφισβητούμενων επί μακράς χρονικής περιόδου εκκλησιαστικών ορίων. Διατί επί 300 και πλέον χρόνια η Κωνσταντινούπολη δεν αμφισβητούσε αυτή την απόφαση, ενώ τώρα, υπό τις τόσο αμφιλεγόμενες πολιτικές συνθήκες, ξαφνικά αποφάσισε υπό τον έλεγχο του να θέσει τους Ορθοδόξους της Ουκρανίας, συμπεριλαμβανομένων και των μη υπαγομένων στη Μητρόπολη Κιέβου πριν από τρεις αιώνες περιοχών; Τότε η Μητρόπολη Κιέβου είχε υπό την πνευματική της μέριμνα ένα έδαφος πολύ μικρότερο απ'ό,τι είναι τα σημερινά όρια της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας. Και όμως, η Κωνσταντινούπολη προτιμά να αγνοεί τις εκκλησιαστικές εξελίξεις της μεγάλης ιστορικής περιόδου η οποία μεσολάβησε, και εξακολουθεί να μην λαμβάνει υπόψη τη γνώμη της κανονικής Εκκλησίας της Ουκρανίας, του Προκαθημένου αυτής, του Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Ονουφρίου και της Ιεραρχίας αυτής.

Υπενθυμίζω και πάλι: το Συνοδικό Γράμμα του έτους 1686 και τα άλλα συνοδευτικά αυτού έγγραφα

δεν αναφέρουν ούτε το προσωρινό χαρακτήρα της μεταβίβασης της Μητροπόλεως Κιέβου στην αρχή του Πατριαρχείου Μόσχας, αλλά ούτε και το ενδεχόμενο της άρσεως της ισχύος αυτής της Πράξεως. Πολύ δε περισσότερο να έχουμε υπόψη μας, ότι η απόφαση του έτους 1686 δεν ελήφθη από μηδενική βάση: έθεσε τέρμα στην περίοδο των διακοσίων ετών της αναγκαστικής διαιρέσεως στην ιστορία πολλών αιώνων της Εκκλησίας της Ρωσίας, η οποία, παρά τις μεταβαλλόμενες κατά καιρούς πολιτικές συγκυρίες, πάντοτε συνειδητοποιούσε τον εαυτό της ως ενιαίο σύνολο. Ακριβώς γι' αυτό η Σύνοδος μας στο ανακοινωθέν της τόνισε: «Η σημερινή πράξη του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως αποτελεί απόπειρα αρπαγής εκείνου, το οποίο ποτέ δεν του ανήκε».

— Ένα επίκαιρο για πολλούς πιστούς Ρώσους χριστιανούς ερώτημα. Σημαίνει η απόφαση περί διακοπής ευχαριστιακής κοινωνίας με την Κωνσταντινούπολη ταυτόχρονα και την απαγόρευση των επισκέψεων σε Ναούς του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, και ειδικότερα δε, του δημοφιλέστατου μεταξύ των προσκυνητών μας Αγίου Όρους; Επιτρέπεται οι προσκυνητές μας να ανάβουν κεριά στους Αγιορειτικούς Ναούς;

— Όσοι επιθυμούν, δύνανται να μεταβούν στο Άγιον Όρος και να επισκεφθούν τις Αγιορειτικές Ιερές Μονές. Αλλά να μετέχουν εκεί στα Μυστήρια, δηλαδή να εξομολογούνται και να μεταλάβουν οι πιστοί της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας δεν επιτρέπεται, εφόσον η ευχαριστιακή κοινωνία με το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, στη δικαιοδοσία του οποίου υπάγονται όλες οι Μονές του Αγίου Όρους, διακόπηκε εξαιτίας των αντικανονικών και, να πούμε τα πράγματα με τα ονόματά τους, ληστρικών ενεργειών του.

Ταυτόχρονα θέλω να θυμίσω στους πιστούς ανθρώπους: η προσευχή στο Θεό και η σωτηρία ψυχής επιτυγχάνονται όχι μόνο στο Άγιον Όρος. «Δεν εξαρτάται από τον τόπο η σωτηρία», έλεγε ο Άγιος Θεοφάνης ο Έγκλειστος. Ίσως οι καταστάσεις που διαμορφώθηκαν θα οδηγήσουν κάποιους να πραγματοποιήσουν προσκύνημα στο «Βόρειο Άγιον Όρος», δηλαδή στις Μόνες Βάλαμο και Σολοφκί, σε άλλα ιερά σεβάσματα της περιοχής μας, εκ του σύνεγγυς να γνωρίσουν τη Ρωσική μοναχική παράδοση, να λειτουργηθούν, να εξομολογηθούν και να μεταλάβουν των Αχράντων του Χριστού Μυστηρίων σε αυτούς τους Ναούς και Μονές.

— Πώς η Εκκλησία της Ρωσίας σχεδιάζει να αντιμετωπίζει το πρόβλημα της εκκλησιαστικής διαποιμάνσεως της Ρωσικής Ομογένειας στο χώρο του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως;

— Οι χριστιανοί μας, οι οποίοι διαμένουν εκτός του κανονικού εδάφους της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, εκκλησιάζοντο σε ενορίες του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως σχεδόν σε όλο τον κόσμο. Όμως σε περισσότερες χώρες υπάρχουν Ναοί και λοιπών κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών, ώστε έχουν επιλογή. Περισσότερο περίπλοκη η κατάσταση με την ομογένεια στο χώρο της Τουρκίας αλλά και στη Ρόδο, την Κρήτη και τα λοιπά Ελληνικά νησιά της Δωδεκανήσου, τα οποία υπάγονται στην Κωνσταντινούπολη. Όταν το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως συντάχθηκε με τους σχισματικούς και κατ' αυτόν τον τρόπον προσχώρησε στο σχίσμα, έμειναν χωρίς διαποίμανση. Σήμερα είναι ένα φλέγον πρόβλημα της ημερησίας διατάξεως. Ήδη γινόμαστε αποδέκτες των γραμμάτων των πιστών, οι οποίοι μās ρωτούν, τι να κάνουν; Θα σκεφθούμε, πώς θα αντιμετωπίζουμε το ανακύψαν πρόβλημα.

— Είναι δυνατόν να αναμένουμε ότι και οι λοιπές κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες θα στηρίξουν τη θέση μας και επίσης προχωρήσουν στη διακοπή της ευχαριστιακής κοινωνίας με την Κωνσταντινούπολη;

— Δεν νομίζω να είναι σωστό να προκαθορίσουμε τις αποφάσεις των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών. Θα τις ενημερώσουμε σχετικά με την απόφασή μας και τους λόγους της λήψεως αυτής.

Μπορούμε να επισημάνουμε ότι προς το παρόν, δεν έχουν γίνει δηλώσεις υπέρ των αντικανονικών κινήσεων του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως από μέρους των κατά τόπους Εκκλησιών. Από την άλλη, μιλώντας πρόσφατα στα ΜΜΕ ο Σέρβος Πατριάρχης είπε ότι ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος εξέδωσε μια απόφαση επί της οποίας κανένα δικαίωμα δεν είχε, και η οποία δύναται να επισύρει καταστροφικές επιπτώσεις. Ακόμη πριν αποφασίσει η Κωνσταντινούπολη να δεχθεί σε κοινωνία τους σχισματικούς στην Ουκρανία και να ιδρύσει το «σταυροπήγιο» στο κανονικό έδαφος του Πατριαρχείου Μόσχας, οι διάφορες Εκκλησίες εισηγήθηκαν προτάσεις να συζητηθούν τα υφιστάμενα προβλήματα πανορθόδοξως. Δυστυχώς, αυτές οι εκκλήσεις δεν εισακούστηκαν από τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο.

— Σχολιάζοντας την απόφαση της Ιεράς Συνόδου, ο Πρόεδρος της Ουκρανίας Πέτρος Ποροσένκο δήλωσε ότι η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία θα βρεθεί σε απομόνωση. Κατά πόσον ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα αυτή η πρόγνωση;

— Αυτός ήταν ένας ηχηρός ισχυρισμός, αλλά ας δούμε, κατά πόσον αντικατοπτρίζει τη διαμορφωθείσα κατάσταση. Με τις ενέργειές της η Κωνσταντινούπολη έθεσε τον εαυτό της εκτός του κανονικού πεδίου, το οποίο μετά λύπης και τόνισε το Ανακοινωθέν της Ιεράς Συνόδου της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ρωσίας της 15^{ης} Οκτωβρίου.

Ο Κωνσταντινουπόλεως συχνά αποκαλείται πνευματικός ηγέτης των 300 εκατομμυρίων Ορθόδοξων χριστιανών της υφηλίου. Τώρα τουλάχιστον μισοί εκ του αριθμού αυτού, δηλαδή τα τέκνα του Πατριαρχείου Μόσχας, δεν έχουν ευχαριστιακή κοινωνία μαζί του. Με όλα αυτά είναι ο πνευματικός ηγέτης της Ορθοδοξίας; Όσον δε αφορά τις λοιπές κατά τόπους Ορθόδοξε Εκκλησίες, όπως προανέφερα, προ στιγμής καμία τοπική Εκκλησία δεν στήριξε ανοικτά τις ενέργειες της Κωνσταντινουπόλεως.

— Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος αποφάσισε την έναρξη της διαδικασίας εκχωρήσεως της αυτοκεφαλίας στην Ουκρανία. Σημαίνει αυτό ότι στη Ρωσία δύνανται να εμφανισθούν Ναοί και ενορίες του λεγόμενου «Πατριαρχείου Κιέβου»;

— Οι οντότητες του σχισματικού «Πατριαρχείου Κιέβου» στο χώρο της Ρωσίας δρουν εδώ και πολλά χρόνια, ακόμη περισσότερο, τον Μαΐο 2017 οι σχισματικοί αποφάσισαν τη συγκρότηση μιάς «Ρωσικής Εξαρχίας». Δεν νομίζω να είναι παραγωγικό να σκεφθόμαστε πώς θα αλλάξει το καθεστώς αυτών των οντοτήτων ανάλογα με τις κινήσεις της Κωνσταντινουπόλεως. Οι σχισματικοί θα παραμένουν σχισματικοί, ωστόσο μετανιώσουν για τις ενέργειές τους και επανενταχθούν στην Εκκλησία, εκ της οποίας αποσκίρτησαν.

— Ποια είναι η συμβουλή Σας στους πιστούς της κανονικής Εκκλησίας της Ουκρανίας, οι οποίοι δεν αποδέχονται τις αποφάσεις της Κωνσταντινουπόλεως; Κατά τη γνώμη Σας, θα πάρει πολύ χρόνο η θεραπεία της νέας κρίσεως στην Ορθοδοξία;

— Θέλω να καλέσω τους Ορθόδοξους χριστιανούς της Ουκρανίας να μείνουν αφοσιωμένοι στην κανονική Εκκλησία και να δηλώσουν αμέριστη συμπαράσταση στον Μακαριώτατο Μητροπολίτη Κιέβου και πάσης Ουκρανίας Ονούφριο, παρ'όλες τις απειλές και προβοκάτσες από οποιασδήποτε πλευράς, παρ'όλες τις υποσχέσεις και προτροπές των σχισματικών και εκείνων των εκπροσώπων των αρχών, οι οποίοι από ιδιοτελή συμφέροντά τους παρεμβαίνουν στα της Εκκλησίας. Ας θυμηθούμε ότι η Εκκλησία μας, συμπεριλαμβανομένης και της Ουκρανικής γης, κατά διάφορους αιώνες επαξίως διήλθε πάμπολλες δοκιμασίες. Η Εκκλησία άντεξε ακόμη, όταν κατά τις διώξεις του 20^{ου} αι. οι άθεοι αποπειράθηκαν να την καταστρέψουν ολοσχερώς.

Όσον δε αφορά την προκληθείσα από την Κωνσταντινούπολη κρίση στις διορθόδοξες σχέσεις,

βεβαίως, θέλουμε να πιστεύουμε ότι θα πρυτανεύσει η λογική και το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως θα απέχει από τις περαιτέρω κινήσεις στην καταστροφική πορεία των διαιρέσεων. Δεν νομίζω είναι σωστό να μαντεύω πώς και εντός ποιάς χρονικής προθεσμίας θα εδύνατο να συμβεί αυτό. Προς το παρόν, δυστυχώς, οι τελευταίες εξελίξεις υποδεικνύουν την αντίθετη τάση. Από εκπροσώπους της Κωνσταντινουπόλεως ακούσαμε κατ'επανάληψιν: «Δεν έχουμε προθέσεις να θεραπεύσουμε το σχίσμα με τη δημιουργία ενός νέου σχίσματος». Και όμως αυτό ακριβώς ζούμε σήμερα.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/47031/>